# ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST I »SVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSMUSEUMS» LOKAL

DEN 30 APRIL 1897.

---

Sedan ordföranden, prof. AURIVILLIUS meddelat, att grosshandlaren O. FERLIN invalts i Föreningen, tilldelades årets vandringsstipendium — 60 kr. — åt lärjungen i högsta klassen af Beskowska skolan IVAR TRÄGÅRDH, hvilken förklarat sig hafva för afsikt att företaga insektsstudier inom Ångermanland.

Såsom ett erkännande för 18 års träget och mycket förtjänstfullt, nu afslutadt arbete i egenskap af biträde vid Riksmusei entomologiska afdelning hade Kongl. Vetenskapsakademien vid sitt senaste sammanträde tillerkänt sin öfver LINNÉ präglade guldmedalj åt föreståndaren för statens entomologiska anstalt prof. S. LAMPA. Med framhållande af prof. LAMPAS för entomologien synnerligen gagnande verksamhet icke blott vid Riksmuseum utan ock i Entomologiska Föreningen allt ifrån dess stiftelse öfverlämnade ordföranden nu högtidligen till honom nämnda medalj.

Lektorn vid Skogsinstitutet, d:r ALB. NILSSON höll därefter ett intressant föredrag om sina nyare iakttagelser inom skogsentomologiens område.[1]

Föredraganden framhöll, »att hos skogsträden de af insekterna förorsakade sjukdomarna först ådragit sig uppmärksamheten och under en lång tid varit de enda, närmare beaktade. Så småningom har man lärt känna flera andra sjukdomsorsaker dels af oorganistiskt ursprung, dels ock framför allt, svampangrepp. Undersökningarna öfver trädsjukdomarna hafva därigenom blifvit

---

[1] Lektor NILSSON har själf benäget varit behjälplig vid nedskrifvandet af efterföljande referat af sitt föredrag.

mera komplicerade, och i synnerhet har frågan om, huruvida en sjukdom är primär eller sekundär, trädt i förgrunden. Särskildt rörande angrepp af bark- eller bastborrar äro ännu meningarna härom mycket delade.

I Norrbotten (dels öster om Koskivare, dels mellan Skröfven och Lanså) hade föredraganden förra sommaren på medelålders och yngre tallar iakttagit angrepp af *Tomicus acuminatus Gyll.* Denna art hade här oregelbundna familjegångar, hvaremot i litteraturen stjärnformiga modergångar uppgifvas vara för arten normala. Öster om Koskivare iakttogos på äldre tallar likaledes primära angrepp af *Tomicus sexdentatus* BOERNER (= *T. stenographus* DUFT.).

Undersökningar öfver »grantorka» vid Grönbo kronopark i Vestmanland visade, att torkan började vid basen af kronan och utbredde sig uppåt till en viss gräns, hvarefter den började i toppen och utbredde sig nedåt, så att mellersta delen af kronan längst var frisk. Detta torde knappast kunna förklaras på annat sätt, än att torkan i nedre delen af kronan vore en omedelbar följd af de genom förställning ändrade yttre förhållandena (ökad afdunstning och starkare belysning), under det att hon i toppen sedermera uppkom genom vattenbrist. *Tomicus typographus* L. uppträdde här uteslutande sekundärt, hvilket står i full öfverensstämmelse med den åsikt om hans förhållande till grantorkan, som på senare tiden vunnit allmännare tillslutning hos oss, hvaremot i Tyskland den äldre åsikten, att granbarkborren under vissa förhållanden uppträder fullt primärt fortfarande fasthålles. Möjligen förhåller sig barkborren olika på olika ställen.

Py flygsandsfälten i sydvästra Sverige utbreder sig omedelbart innanför dynerna ett sterilt hedbälte, på hvilket man efter misslyckade försök med den vanliga tallen börjat plantera bergtall. Denna har hittills visat sig synnerligen härdig. På Engelholms flygsandsfält hade dock angrepp af *Cecidomyia brachyptera* SCHWÆG. förmärkts. Nämnda gallmygga lägger sina ägg mellan barren, så snart dessa börja skjuta. I följd af den näring, larverna taga från de unga barren, dödas dessa, innan de blifva fullt utvecklade, och angreppet är lätt igenkänneligt genom larvkammaren, som förekommer vid basen mellan de nedtill uppsvällda och vanligen hopvuxna, gula eller bruna samt mycket

korta barren. Ehuru nämnda angrepp hittills icke vållat någon större skada, vore de dock förtjänta af uppmärksamhet, då i synnerhet i Tyskland och Ryssland vidsträckta härjningar upprepade gånger förekommit på såväl bergtall som vanlig tall.

Yngre tallplanteringar på kronoparken Galläsen i Vestergötland visade sig föregående vår i stor utsträckning angripna af *Retinia* (*Tortrix*) *buoliana* SCHIFF. Mindre angrepp af *R.* (*Tortrix*) *turionana* HBN. hade iakttagits på Nättja kronopark i västra Småland och af *Nematus abietum* HTG. norr om Wittangi.

Prof på skott, barr och bark, som angripits af nämnda insekter, förevisades. Till slut framlade och omnämnde föredraganden det nyligen afslutade verket: »Lehrbuch der mitteleuropäischen Forstinsektenkunde» af JUDEICH och NITSCHE. Detta arbete, som egentligen var afsedt att utgöra 8:de upplagan af RATZEBURGS: »Waldverderber und ihre Feinde», hade under utarbetandet blifvit utvidgadt till en handbok af grundläggande betydelse för skogsentomologien och kunde sägas vara en kritisk sammanfattning af hela den tyska hithörande litteraturen. Förutom 28 allmänna skogsentomologiska arbeten äro sålunda t. ex. om ållonborrarna 48, om nunnan 102, om barkborrarna 150 och om viflarna 162 specialarbeten citerade.

Med anledning af lektor NILSSONS föredrag yttrade sig först byråchefen MEVES och direktör HOLMERZ, hvilka särskildt framhöllo vikten af att få de i första hand verkande orsakerna till såväl den nämnda »grantorkan», som till sjukdomar å skogsträden i allmänhet utredda. Direktör HOLMERZ var på grund af fakta, som anfördes, och i öfverensstämmelse med lektor NILSSON öfvertygad om, att *Tomicus typographus* åtminstone endast i högst få fall kan vara ursprunglig orsak till »grantorkan». Vidare yttrade sig professorerna AURIVILLIUS och LAMPA. Jämte föredraganden framhöll prof. AURIVILLIUS, hurusom det anförda utgjorde ett mycket talande stöd för behofvet af en särskild skogsentomolog vid den möjligen blifvande svenska forstliga försöksanstalten.

Prof. AURIVILLIUS refererade härefter H. G. HUBBARDS afhandling; »Om svampodlande skalbaggar i trädens veddelar» (Bulletin n:o 7. New Series. U. S. Department of Agriculture. Division of Entomology». Washington 1897). Dessa

intressanta skalbaggar, hvilka i Nordamerika varit föremål för noggranna studier, hade äfven åtskilliga representanter hos oss, såsom den i tallens inre vanliga *Xyloterus lineatus* OL. Förr hade man antagit, att dessa i Amerika s. k. ambrosia-skalbaggar lefvat af trädens safter; nu hade man kunnat inrangera dem bland de först på senaste tiden studerade, egendomliga svampodlande insekterna.

Prof. LAGERHEIM, som på experimentell väg studerat svenska insekter, om hvilka man kunde hafva anledning förutsätta, att de voro svampodlande, meddelade sina vid Borgholm anställda, intressanta iakttagelser om myrarten *Lasius fuliginosus* LATR. Beträffande en uteslutande i denna myrarts bon förekommande svamp kunde det på grund af undersökningarna bestämdt sägas, att den afgnagdes af myrorna; dock var härmed ej ännu bevisadt, att dessa lefde af densamma.

Prof. LAGERHEIM lofvade nästa höst inför Föreningen framlägga resultaten af sina undersökningar öfver ifrågavarande ämne.

Byråchefen MEVES omtalade och förevisade dels en i Sverige nyfunnen varietet af *Hadena monoglypha* HUFN., dels några nu på våren utkläckta, sällsynta fjärilformer, nämligen *Cidaria sordidata* FAB. *ab.*, *Earophila badiata* HB. och *Eucosmia certata* HB. Larven af den sist nämnda hade förekommit talrik å Wärmdön på *Berberis*.

Vaktmästaren C. G. HOFFSTEIN meddelade, att han funnit samma *Eucosmia*-arts larv å Runmarö, vid pass 40 kilom. från Stockholm, på *Berberis vulgaris* L. 1887 samt på *Mahonia aquifolium* NUTT. år 1893. *Erastria pusilla* VIEW. erhölls 1894 å samma ställe. Af *Hemiptera Heteroptera* hade han därsammastädes funnit *Atractus Dalmani* SCHILL. och *Dasycoris pilicornis* BURM., båda 1897. — *Taphropeltus contractus* H.-S. och *Tropistethus holosericeus* SCHOLZ. 1896. *Scolopostethus pictus* SCHILL. hade tagits under multnad tång (*Fucus vesiculosus* L.) på hafsstranden å Sandhamn.

Sedan Föreningen beslutat att, som vanligt, företaga en vårutflykt i Stockholms grannskap någon dag i maj, upplöstes sammankomsten.

**Filip Trybom.**